

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia**

Warszawa, dnia 13 września 2011r.

**Pani
Jolanta Sobczak
Dyrektor
Warszawskiego Centrum Pomocy
Rodzinie
w Warszawie**

KPZ-4101-02-03/2011
P/11/092

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia przeprowadziła kontrolę w Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie (WCPR lub Centrum) w zakresie jego funkcjonowania oraz współdziałania z innymi instytucjami na rzecz powrotu dzieci do wychowania w rodzinie w latach 2008-2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 31 sierpnia 2011 r. Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych uchybień, pozytywnie ocenia działania Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie w kontrolowanym zakresie.

Formułując ocenę NIK uwzględniła prawidłową realizację zadań objętych kontrolą, określonych w Statucie Centrum, nadanym Uchwałą Rady Miasta Stołecznego Warszawy oraz w Regulaminie organizacyjnym ustanowionym przez dyrektora WCPR.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewystarczającego nadzoru nad podległymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz niepełnej realizacji ustalonych zadań.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

1. W latach 2008 – 2011 (I półrocze) Centrum organizowało system pieczy zastępczej oraz nadzorowało pracę 28 całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym 2 ośrodków interwencji kryzysowej, 5 ośrodków adopcyjno-opiekuńczych i opiekę w rodzinach zastępczych, których w 2010 r. było 1 345.

WCPR w latach 2008-2010 realizowało m.in. dwa programy na rzecz dzieci i rodziny: „Integracja dla samodzielności”, w którym uczestniczyło 2 572 osoby objęte opieką wychowawczą oraz „Utworzenie zespołu pracy z rodzinami dzieci umieszczonych w niespokrewnionych rodzinach zastępczych”, którego celem było m.in. uzupełnienie warszawskiego systemu rodzinnej opieki zastępczej.

Działania te, zmierzające do pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze oraz promowanie tej formy opieki poprzez rozpowszechnianie stosownych informacji, nie przyniosły spodziewanych efektów, ponieważ w I półroczu 2011 r. w stosunku do roku 2010 zmniejszyła się liczba rodzin zastępczych z 1 345 do 1 277, tj. o 5% oraz przebywających w nich dzieci z 1 655 do 1 553, tj. o 6%.

Liczba dzieci, które po pobycie w placówkach powróciły w kolejnych latach 2008-2010 do rodziny biologicznej wynosiła odpowiednio 202, 203 i 189, co stanowiło 23%, 22% i 21% ogółu przebywających w placówkach. Liczba adopcji stanowiła natomiast około 13% wychowanków przebywających w placówkach i wynosiła w badanych latach odpowiednio 111, 121 i 115 dzieci.

2. W latach 2008-2010 w Warszawie zmniejszyła się z 901 do 813 (tj. o 10%) liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W badanym okresie, WCPR zawierał w trybie art. 86 ust. 4 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej², porozumienia z innymi powiatami o wymianie miejsc w placówkach. Systematycznie rosła, liczba dzieci z terenu m. st. Warszawy przebywających w placówkach na terenie innych powiatów (z 27 w 2008 r. do 40 w roku 2010), natomiast liczba dzieci z innych powiatów przebywających w placówkach na terenie Warszawy zmniejszyła się z 89 w 2008 r. do 86 w roku 2010.

Na koniec 2009 r. limit określony w § 30 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych³ przekroczono łącznie o 40 dzieci, w 2010 r. o 54 dzieci, a na koniec czerwca 2011 r. o 106 wychowanków. Jednakże, jak wyjaśniono, określony rozporządzeniem limit faktycznie nie

² Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

³ Dz. U. Nr 201, poz. 1455. ... ”w placówce nie powinno przebywać jednocześnie więcej niż 30 dzieci”..

był przekraczany w żadnej placówce z uwagi na czasowe przebywanie dzieci na przepustkach w rodzinach lub w innych ośrodkach (ok. 10%).

3. Wydawane przez WCPR decyzje administracyjne w sprawie odpłatności za pobyt w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej były zgodne z art. 81 ust. 1-6 ustawy o pomocy społecznej. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że decyzjami o ustalenie odpłatności objęto tylko 42% rodziców dzieci, których dokumentację skontrolowano. Wnioski placówek w tej sprawie wpływały do WCPR w okresie od 2 miesięcy do jednego roku od daty umieszczenia w nich dzieci. Wynikało to ze znacznych opóźnień w sporządzaniu wywiadów środowiskowych, do których zobowiązani byli pracownicy ośrodków pomocy społecznej, a także pracownicy socjalni placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie analizy dokumentacji 60 podopiecznych stwierdzono, że w 29 sprawach wywiady były przeprowadzone w okresie od 3 miesięcy do jednego roku. W 19 przypadkach wywiadów takich nie sporządzono w ogóle pomimo, że rodzice na bieżąco kontaktowali się z placówkami, w których przebywały ich dzieci. Było to sprzeczne z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁴.

W dwunastu przypadkach załączone wywiady nie było aktualizowane, a pozostałe aktualizowane były dopiero po upływie roku, co naruszało art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

4. Wydawane przez WCPR skierowania do placówek opiekuńczo-wychowawczych, na podstawie orzeczeń sądu, każdorazowo uzgadniano z dyrektorami placówek, a sądy były powiadamiane, w trybie przewidzianym w § 15 ust. 9 rozporządzenia w sprawie placówek opiekuńczo wychowawczych o skierowaniu dziecka do danej placówki.

Podległe placówki nie wywiązywały się natomiast z obowiązku powiadomienia Centrum w terminie 24 godzin o przyjęciu dziecka do placówki bez wcześniejszego skierowania, o czym stanowi § 17 rozporządzenia. Tylko w 8 na 45 skontrolowanych przypadków przestrzegano tego wymogu, natomiast w odniesieniu do 9 dzieci WCPR powiadomiono dopiero po upływie 3 tygodni.

Z analizy dokumentacji 30 dzieci umieszczonych w placówkach interwencyjnych wynika, że 17 z nich przebywało powyżej 3 miesięcy, a 9 powyżej 6 miesięcy bez sądowego

⁴ Dz. U. Nr 77, poz. 672 ze zm.

przedłużenia, co naruszało § 4 ust. 7 rozporządzenia o placówkach. Wynikało to głównie z przedłużających się procedur sądowych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. wzmożenie bieżącego nadzoru nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, szczególnie w zakresie współpracy z rodziną i ośrodkami pomocy społecznej;
2. wzmożenie bieżącego nadzoru nad terminowym opracowywaniem dokumentacji wychowanków.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.